

RIKSMEKLERENS MØTEBOK

i sak 2021-003 mellom

LO
på den ene side

og

NHO
på den annen side

vedrørende mellomoppgjøret 2021

9., 10. og 11. april 2021 ble det avholdt meklingsmøter på Thon Hotel Opera, Oslo under ledelse av Riksmekler Mats Wilhelm Ruland og medmekler Hilde Lund.

Det ble fremlagt:

1. Melding om plassoppgjøret fra LO, mottatt 25. mars 2021.
2. Riksmeklerens forbud mot arbeidsstans, datert 26. mars 2021.
3. LOs begjæring om at meklingsprosessen avsluttes, datert 6. april 2021.
4. Diverse dokumenter.

Meklingen fant sted i fellesmøter og særmøter.

Riksmekleren fremla forslag i overensstemmelse med vedlegg til møteboken. Begge partenes representanter meddelte at de aksepterte forslaget.
Meklingen ble avsluttet kl 14:45.

Mats Wilhelm Ruland

PROTOKOLL

MELLOMOPPGJØRET 2021

mellom

Landsorganisasjonen i Norge

og

Næringslivets Hovedorganisasjon

Riksmeklerens møtebok med følgende resultat:

I. FORHANDLINGSGRUNNLAGET

Protokollen gjelder for alle overenskomster hvor følgende bestemmelse er inntatt:

Reguleringsbestemmelse for 2. avtaleår

Før utløpet av 1. avtaleår skal det opptas forhandlinger mellom NHO og LO, eller det organ LO bemyndiger, om eventuelle lønnsreguleringer for 2. avtaleår. Partene er enige om at forhandlingene skal føres på grunnlag av den økonomiske situasjon på forhandlingstidspunktet og utsiktene for 2. avtaleår, samt pris- og lønnsutviklingen i 1. avtaleår.

Endringene i tariffavtalene for 2. avtaleår tas stilling til i LOs Representantskap, eller det organ LO bemyndiger, og NHOs Representantskap.

Hvis partene ikke blir enige, kan den organisasjon som har fremsatt krav innen 14 - fjorten - dager etter forhandlingenes avslutning, si opp de enkelte tariffavtaler med 14 - fjorten - dagers varsel (dog ikke til utløp før 1. april 2021).

II. LØNN

- 1) Det gis et generelt lønnstillegg på kr. 2,25 per time
- 2) I tillegg til protokollens II nr 1) ovenfor gis det et lønnstillegg på kr. 1,- per time til alle arbeidstakere omfattet av følgende overenskomster:

14	Vekteroverenskomsten
56	Trykkerier og grafiske bedrifter
57	Bølgepapp,- kartonasjefabrikker m fl
390	Service- og vedlikeholdsoverenskomsten
457	Avisbudavtalen
133	Baker- og konditoroverenskomsten
370	Naturbruksoverenskomsten
477	Miljøbedrifter i Norge
296	Industrioverenskomsten - Teko
333	Skianlegg
377	Transportselskaper i Norge
70	Butikkoverenskomsten
415	Fritids- og aktivitetsavtale
301	Parkeringselskaper
105	Vaskerier og Renserier
55	Bokbindere
487	AMB-overenskomsten
10	Renholdsoverenskomsten
11	Renhold i egen regi
329	Glass og Keramisk Industri
521	Dyrepleiere og klinikkassistenter
79	Riksavtalen - Hotell og Restaurant
293	Landforpleiningsavtalen
345	Overenskomsten for bilutleie
525	Jordbruk og Gartneri

I tillegg til overenskomster nevnt ovenfor gis tilsvarende tillegg til enkeltbedrifter med egen overenskomst slik dette fremkommer i særskilt protokoll mellom partene.

III. INNREGNING – GJENNOMFØRING

1. Innregning av tillegg

Minstelønnssatser, normallønnssatser og personlige lønninger i aktuelle overenskomster forhøyes med de i pkt. II nevnte tillegg, med mindre annet er avtalt mellom partene.

Akkordtariffer, faste akkorder og prislister, produksjonspremieordninger, bonusordninger og andre lønnsordninger med varierende fortjeneste stiger overensstemmende med de i pkt. II nevnte tillegg.

Inntil enighet om regulering av akkorder mv. er oppnådd, betales tilleggene per arbeidet time. Det skal også være adgang for partene til å avtale at tilleggene skal holdes utenfor akkorder mv. og betales per arbeidet time.

2. Gjennomføring av tillegg

Alle tillegg gjøres gjeldende med virkning fra 1. april 2021. Lønnsforhøyelsene gjøres ikke gjeldende for arbeidstakere som har sluttet i bedriften før vedtakelsen. Det foretas ikke omregning og etterbetaling av overtidstillegg, skifttillegg mv. for arbeid utført før vedtakelsen.

IV. LOKALE FORHANDLINGER

Lokale forhandlinger skal føres på basis av de enkelte overenskomster og slik at tillegg skal gis på grunnlag av den enkelte bedrifts økonomiske virkelighet, dvs bedriftens økonomi, produktivitet, framtidsutsikter og konkurranseevne.

Lokale forhandlinger skal føres mellom de stedlige parter og skal være reelle, uavhengig av hvilke begreper overenskomstene inneholder mht. forhandlinger, drøftinger, vurderinger eller lignende.

V. TARIFFPOLITISKE FORUTSETNINGER

Partene forutsetter at den samlede lønnsveksten som avtales sentralt og lokalt skal være normgivende både for ledere og andre grupper av arbeidstakere i bedriftene, og for hele arbeidsmarkedet for øvrig.

VI. SVARFRIST

Svarfrist er avtalt til den 6. mai 2021.

Oslo, 11. april 2021

Landsorganisasjonen i Norge

Peggy A. Hessen Følsvik

Næringslivets Hovedorganisasjon

Ole Erik Almlid

FØLGENDE DELTOK I MEKLINGEN:

Landsorganisasjonen i Norge

Peggy A. Hessen Følsvik (T)
Roger Heimli (T)
Terje Olav Olsson
Trude Tinnlund
Are Tomasgard
Kristin Sæther
Julie Lødrup
Jørn-Henning Eggum
Knut Øygaard
Jan Olav Andersen
Christopher Beckham
Anita Johansen
Mette Nord
Frode Alfheim
Anne Berit Aker Hansen
Kjersti Barsok
Ulf Madsen
Johnny Hansen
Elin Roverudseter
Yngve Carlsen
Jane Brekklus Sæthre
Rolf Ringdal
Hans Sande

Observatører:

Egil André Aas
Pål Skarsbak
Dag Einar Sivertsen
Sissel Hallem

Rådgivere:

Knut Bodding (T)
Atle Sønsteli Johansen
Roger Bjørnstad (T)
Jenny Ann Hammerø
Ellen Horneland
Geir Høibråten
Trond Gram (T)
Jens Knapstad
Svein Olav Lium

Sekretariat:

Trine Holden
Hanne Thun
Vera Andresen

Næringslivets Hovedorganisasjon

Ole Erik Almlid (T)
Øystein Dørum (T)
Nina Melsom (T)
Stein Lier-Hansen
Carla Botten-Verboven
Jon Sandnes
Siri Bergh
Anne-Cecilie Kaltenborn
Sigbjørn S. Mygland
Kristin Krohn Devold
Magne Kristensen
Elisabeth Brattebø Fenne
Jan Hodneland
Nikolai Astrup Westlie
Rune Dyrvik
Birgit Abrahamsen
Cathrine Aspestrand
Hans Tore Hagland
Thor Christian Hansteen
Johannes Straume
Ståle Borgersen
Pernille Børset
Ann Helen Nikolaisen Vollset
Frode Sund

Rådgivere:

Rolf Negård (T)
Torill Lødemel
Jon F. Claudi
Gro Øien
Hilde-Marie Martinsen
Mona Haug Medhus
Anita Heggedal
Eva-Charlotte Stenset (T)
Peter Markovski

(T) = til stede på Hotel Opera

Vurderinger rundt rammen, mellomoppgjøret 2021

11. april 2020

Bakgrunn

Frontfagsmodellen er bærebjelken i den norske lønnsdannelsen. I henhold til enigheten i Holden 3-utvalget (2013) bør lønnsveksten i industrien for arbeidere og funksjonærer samlet være normgivende for resten av økonomien. Siden utfallet av de lokale forhandlingene er ukjent, bør NHO, i forståelse med LO, angi en troverdig ramme for den samlede årslønnsveksten i industrien.

Ved tidspunktet for en forhandlingsløsning er overheng og tariff tillegg kjente størrelser, mens årets lønns glidning er ukjent. Lønns glidningen favner foruten bidrag fra lokale forhandlinger, også blant annet endringer i uttelling fra garantiordninger, akkord og uregelmessige tillegg og sammen-setningseffekter.

Siden enigheten i Holden 3-utvalget dvs. perioden 2014-20, har gjennomsnittlig årslønnsvekst i industrien i NHO-området samsvart med rammeanslaget. I samme tidsrom har glidningen for industriarbeidere variert fra 0,6 til 1,3 prosent per år, og i gjennomsnitt vært på 1,0 prosent.

Den økonomiske situasjonen og utsiktene

For ett år siden iverksatte regjeringen de "mest inngripende tiltakene i fredstid", og stengte ned store deler av økonomien for å hindre spredning av koronaviruset. Nedstengningen markerte starten på det dypeste tilbakeslaget i norsk økonomi i nyere tid. Etter hvert ble det lempet på smitteverntiltakene, og fra mai av tok aktiviteten seg opp igjen. Etter fortsatt gjeninnhenting i tredje kvartal, ga nye smittevernstiltak i november mer beskjedne utslag i den økonomiske utviklingen. Gjennomsnittlig falt aktiviteten i BNP Fastlands-Norge med 2,5 prosent i 2020. I januar i år lå Fastlands-BNP fortsatt 1,5 prosent under førkrisenivået i februar.

Norge er nå inne i sin tredje smittebølge, med ny, landsomfattende nedstengning. Samtidig er vaksineringsen i gang. FHI's siste scenario innebærer at hele den voksne befolkningen vil ha blitt tilbudt første vaksinedose innen utgangen av juli. I så fall vil smitteverntiltakene kunne trappes ned mot sommeren, og bidra til et oppsving i etterspørselen i annet halvår. SSB anslår nå en oppgang på 3,3 prosent i år.

Utviklingen i arbeidsmarkedet avspeiler utviklingen beskrevet over. I fjor falt sysselsettingen målt i personer med 1,3 prosent, i år anslår SSB en vekst på 0,9 prosent. Arbeidsledigheten passerte toppen rundt påsketider i fjor, falt mye frem til sommeren, men har siden ligget nokså flatt. Ved utgangen av mars var 7,5 prosent av arbeidsstyrken helt eller delvis ledige eller på tiltak. Vel 119 000 var registrert som helt arbeidsledige, og 48 prosent av disse har vært uten arbeid i mer enn et halvt år ifølge NAV.

Nedgangen i fjor traff skjevt. Aktivitetsnedgangen var sterkest for næringer som drev personrettet tjenesteyting, og det har vært lokale variasjoner. I mange av de hardest rammede næringene ligger aktiviteten fortsatt langt under førkrisenivået. Dette reflekteres også i store forskjeller i lønnsomheten mellom næringene, målt med driftsresultatet. Ifølge månedlige nasjonalregnskapstall var verdiskapingen i industri og bergverk i januar tilbake på førkrisenivået, mens tjenestenæringene samlet sett fortsatt lå 5 prosent under. Her inngår reiseliv (46 prosent under) og transport utenom sjøfart (24 prosent under).

Deler av industrien ble også påvirket av lavere aktivitet i petroleumsnæringen i fjor, som følge av oljeprisfall og lavere oljeinvesteringer. Verftsindustrien ble særlig rammet, og veksten i andre

halvår har ikke vært tilstrekkelig sterk til å løfte aktiviteten til prekorona-nivå. Bruttoproduktet i verftsindustrien lå i fjerde kvartal fortsatt vel 11 prosent lavere enn i fjerde kvartal 2019.

Også utenlands ble tilbakeslaget det dypeste i nyere tid. Men også her har aktiviteten snudd. Etter et fall på 4,7 prosent i industrilandenens BNP i fjor, anslår IMF nå en oppgang på 5,1 prosent i år. Verdenshandelen med varer og tjenester anslås å øke med 8,4 prosent i år, etter et fall på 8,5 prosent i fjor. Dette vil også gavne norsk eksport av tradisjonelle varer, som SSB anslår vil øke med 4,8 prosent i år.

Usikkerheten er svært høy. Usikkerheten er dels knyttet til smitte- og vaksineutviklingen og tilhørende smitteverntiltak, og dels til hvor raskt og sterkt etterspørselen tar seg opp når pandemien slås tilbake. Grenserestriksjoner og den søknadsbaserte innreiseordningen gir også usikkerhet om den videre tilgangen på arbeidskraft fra utlandet.

Nærmere om situasjon og utsikter for industrien

Siden 2013 har den kostnadmessige konkurranseevnen, målt som timelønnskostnader i norsk industri relativt til handelspartnernes, bedret seg. I 2020 var bedringen på 9,6 prosent. Både lavere timelønnskostnadsvekst og en markert svekkelse av kronekursen bidro til dette. Frem til 9. april i år har imidlertid kronen styrket seg med 4,3 prosent mot årsgjennomsnittet 2020. Lønnsveksten hos våre handelspartnere er for 2021 anslått til 2,2 prosent.

Konkurranseevnen avhenger også av blant annet av prisutviklingen på innsatsfaktorer og ferdigprodukter, samt produktivitetsutviklingen. Produktiviteten i industrien, målt ved bruttoprodukt per timeverk, falt med 0,3 prosent i 2020 ifølge foreløpige nasjonalregnskapstall. Prisene på industriens bruttoprodukt steg med 3,8 prosent. SSB anslår bedring i bytteforholdet for tradisjonelle varer i 2021.

Industriens driftsresultat økte fra 27 milliarder kroner i 2019 til 33 milliarder i 2020. Resultatet ble bedret i de fleste industriområder, herunder næringsmiddelindustri, trelast og trevarer, raffinering, kjemisk og farmasøytisk industri. Unntaket var verksteds- og skipsbyggingsindustri, der resultatet ble halvert. Lønnskostnadene er beregnet til 82,3 prosent av faktorinntekten i industrien i fjor, omtrent som det historiske gjennomsnittet ifølge SSBs nasjonalregnskapstall.

SSBs konjunkturbarometer for fjerde kvartal meldte om litt bedre stemning i industrien. Produsenter av investeringsvarer melder imidlertid om nedgang i ordretilgangen både fra hjemme- og eksportmarkedet.

Mindre bruk av uregelmessige tillegg i 2020 enn i 2019 trakk årslønnsveksten for industriarbeidere i NHO-området ned med 0,4 prosentpoeng. I fjor trakk samtidig en lavere andel arbeidere med kortere ansiennitet opp 0,2 prosentenheter.

Ramme

På bakgrunn av vurderinger gjort av NHO, i forståelse med LO, anslås årslønnsveksten i industrien samlet i NHO-området til 2,7 prosent i 2021. Av dette bidrar overhenget med 1,0 prosentpoeng for industriarbeidere og 1,5 prosentpoeng for industrifunksjonærer. For industriarbeidere i NHO-området er bidraget fra tariff tilleggene beregnet til 0,7 prosentpoeng. Resterende bidrag til årslønnsveksten i industrien som helhet er anslått glidning. Denne favner foruten bidrag fra lokale forhandlinger, også blant annet endringer i uttelling fra garantiordninger, akkord og uregelmessige tillegg og sammensetningseffekter.

Anslått bidrag fra glidningen, herunder fra lokale lønnsforhandlinger, uttrykker et gjennomsnitt, og er ikke bestemmende for forhandlinger i enkelt bedrifter eller områder, der resultatet, og dermed glidningen, kan bli høyere eller lavere. Lokale lønnsforhandlinger skal baseres på de fire kriterier, bedriftens økonomi, produktivitet, framtidsutsikter og konkurranseevne.

Det er viktig at andre forhandlingsområder tilpasser seg den rammen som det er enighet om i frontfaget.